

Peerment

VODIČ ZA OBRAZOVNE STRUČNJAKE
O SUSTRUČNJAČKOM UČENJU

PREDGOVOR

Ovaj je vodič osmišljen kako bi pružio podršku stručnjacima za obrazovanje o tome kako prikupiti i olakšati grupu sustručnjačkog mentorstva (engl. peermentoring) kao i koristiti WebQuest kao alat za rad na obrazovanju za održivi razvoj (OOR). To je dio projekta PEERMENT (Sustručnjačko učenje za nastavnike – izgraditelje promjene) ključne aktivnosti 2 u sklopu Erasmus + poziva koji se fokusira na sustručnjačko, ali i djelomično na vršnjačko mentorstvo u obrazovanju za održivi razvoj.

Autor je Vincent Caruana (Sveučilište u Malti) s povratnim informacijama partnera u projektu: Rosanna Rossi i Giordano Riccò u ime Consorzio degli Istituti Professionali iz Italije; Rosana Pahor u ime Šolskog centra Nova Gorica iz Slovenije; Ivana Šibalić u ime Udruge za rad s mladima Breza iz Osijeka, Hrvatska; Valeria Melegari u ime ProgettoMondo Mlal organizacije iz Italije i Cathy Le Goff u ime organizacije Solidarité Laïque iz Francuske.

Ovaj vodič sadrži radne materijale koje su izradili Vincent Caruana i Valeria Melegari.

Dr. Vincent Caruana

Centar za obrazovanje i istraživanje okoliša

Sveučilište u Malti

5. listopada 2018.

PARTNERI

1. Centar za obrazovanje i istraživanje okoliša – Sveučilište u Malti (Malta)
2. Šolski centar Nova Gorica (Slovenia)
3. Comité National de Solidarité Laïque (Franuska)
4. Consorzio degli Istituti Professionali (Italija)
5. Udruga za rad s mladima Breza (Hrvatska)
6. ProgettoMondo Mlal Onlus (Italija)

KRATICE

ECTS - Europski sustav prijenosa bodova

OOR - Obrazovanje za održivi razvoj

ICT - Informacijska i komunikacijska tehnologija

PEERMENT – stručnjačko učenje/peer mentorstvo

OR - Održivi razvoj

UVOD

Pilot proces PEERMENT temelji se na sustručnjačkom radu (peer-to-peer, peer mentorstvo), aktiviranju iskustava učenja u malim skupinama uz pomoć obrazovnih stručnjaka.

Cilj je ovih smjernica pružiti pregled treninga za stručnjake za obrazovanje tijekom kojih će naučiti:

- kako prikupiti i voditi sustručnjačku i vršnjačku mentorsku skupinu;
- kako ovladati uporabom WebQuesta kao alata za rad na OOR-u.

Očekivani ishodi učenja su: znanje WebQuesta kao alata za poučavanje OOR-a, osobni angažman, aktiviranje i profesionalni razvoj sustručnjačkih mentora.

Ovi ishodi učenja mogu se koristiti kao osnova za evaluaciju na kraju određene obuke.

PROCES

Projekt PEERMENT odnosi se na sudionike koji sudjeluju u obuci/treningu kako bi izvukli maksimum iz sebe tijekom uključenosti u projekt. Jezgra ovoga modela učenja je u širokom rasponu mogućnosti za međusobnu interakciju i rad u malim skupinama. Modelom se očekuje da će sudionici učvrstiti svoj angažman i predanost podučavanju OOR-a i njihovoj samosvijesti kao predavači u OOR-u.

Iste vrijednosti i metodologije koje će obrazovni stručnjaci predložiti nastavnicima bit će promovirane i korištene u njihovim nastavnim procesima. Maksimalna "vježbajte ono što propovijedate" smatra se posebno moćnom unutar OOR-a. Vrijednosti su prihvaćene onoliko koliko se uče. Usklađivanje akcija s navedenim uvjerenjima ključno je za OOR i pogoduje napretku prema odabranom putu i ishodima učenja.

Četiri glavne značajke sustručnjačkog učenja za OOR model

Tijekom obuke/treninga, edukacijski će se stručnjaci upoznati s četiri glavna modela sustručnjačkog učenja za OOR:

1. Zajednička definicija i predanost OOR-u

OOR je zajednički izazov koji povezuje sudionike i motivira njihovo angažiranje u lokalnim testnim skupinama sustručnjačkih mentora. Radna definicija OOR-a usvojena tijekom desetljeća bila je definicija obrazovanja koje „osposobljava ljude da promijene način na koji razmišljaju i rade prema održivoj budućnosti (UNESCO, n.d.a)“, a posebno:

OOR osposobljava učenike za donošenje utemeljenih odluka i odgovornih akcija za integritet okoliša, ekonomsku održivost i pravedno društvo, za sadašnje i buduće generacije uz poštivanje kulturne raznolikosti. Riječ je o cjeloživotnom učenju koji je sastavni dio kvalitetnog obrazovanja. OOR je holističko i transformacijsko obrazovanje koje se bavi sadržajem i ishodima učenja, pedagogijom i okruženjem za učenje. Svoju svrhu ostvaruje transformacijom društva (UNESCO, n.d.b)

2. Peer mentorstvo za OOR metodologiju

Kratki pogled na definicije različitih transformativnih edukacija ukazuje na jedan zajednički trend - potrebu da se od znanja i svijesti pređe na osobnu uključenost (vrijednosti) i informativne akcije (vještine). To daje smjernice o tome kako specifičnosti sustručnjačkog učenja za OOR mogu izgledati, odnosno recipročni holistički proces nastavnika koji se međusobno podupiru u povjerljivom okruženju u kojem dijele znanje i vještine koje pridonose ne samo osobnom i profesionalnom rastu učitelja, ali i procesu stvaranja aktivnih vizionara i zagovarača održive budućnosti. PEERMENT je uvjeren da je mentorstvo jedna od učinkovitijih metodologija za nastavnike u osposobljavanju, a ravnopravno mentorstvo je način da se iskoristi sav potencijal koji postoji unutar škola kako bi se zajamčilo stalno profesionalno usavršavanje nastavnog osoblja. Drugim riječima, mentorstvo i sustručnjačko mentorstvo su odličan način za pretvaranje škole u tzv. zajednice za učenje.

3. Uporaba WebQuesta kao alata za dizajniranje edukacijskih iskustava i za rast unutar zajednice prakse

Bernie Dodge, začetnik WebQuest koncepta, definira WebQuest kao:

...aktivnost usmjerena na ispitivanje u kojoj se većina ili svi podaci koje polaznici koriste izvlače s interneta. WebQuestovi dizajnirani su tako da dobro iskoriste vrijeme učenika, da se usredotoče na korištenje informacija, a ne na njihovo traženje te da podrže mišljenje učenika na razinama analize, sinteze i evaluacije. Starr, L. (2000).

WebQuest zauzima konstruktivistički stav prema učenju te se smatra odličnim alatom za učenje. Prema Kentonu Letkemanu:

Uz mnoge istraživačke projekte, studenti osjećaju da usisavaju informacije i ponovo ih vraćaju na papir bez ikakvoga drugog razloga, osim da dobiju dobru ocjenu. WebQuest postavlja učenicima zadatke koji im omogućuje korištenje mašte i vještine rješavanja problema. Odgovori nisu unaprijed definirani i zato ih treba otkriti ili stvoriti. Studenti moraju koristiti vlastite vještine kreativnog razmišljanja i rješavanja problema kako bi pronašli rješenje problema. Starr, L. (2000).

Prema Dodgeu (2001.), uspjeh WebQuesta ovisi o pet točnih pravila:

1. Pronađi odlične stranice
2. Organizirajte svoje učenike i resurse
3. Potaknite svoje učenike na razmišljanje
4. Koristite medij
5. Polako izgradite visoka očekivanja

4. Fleksibilnost i sloboda izbora u skladu s kontekstom

Kako bi bili poštteni prema različitim akademskim pozadinama sudionika i talentima te kako bi se prilagodili lokalnom kontekstu i posebnostima školskih sistemima, planira se sadržaj organizirati prema potrebama: zajedno s ujednačenim obveznim sesijama temeljne obuke (o OOR-u, o metodologiji sustručnjačkog učenja te o dizajnu i uporabi WebQuesta), a sudionici su slobodni staviti vlastiti fokus rada unutar granica koje je odredio moderator kako bi se osigurala razina i povezanost različitih pilotskih iskustava širom Europe.

ISKUSTVA DILJEM SVIJETA I PRIMJERI DOBRE PRAKSE U EUROPI

Ispitivanje različitih europskih studija slučaja pokazuje da je refleksni praktičar kao teorijski okvir relevantan i za formalni i za neformalni sektor obrazovanja. Nadalje, istaknuto je sljedeće:

- Fluidnost uloga mentora i učenika
- Središnjost umrežavanja
- Uloga tzv. pratnje
- Dodana vrijednost pri međunarodnoj suradnji
- Centraliziranost u osnaživanju djece (za formalni sektor)
- Nužnost kontinuiranog praćenja i evaluacije
- Nužnost razmjene znanja i iskustava u području interkulturalnog obrazovanja
- Razlika između informacija i formacije
- Ekološka održivost kao osnova društvene održivosti

STRUKTURIRANJE MENTORSKOG PUTA: RAZLIČITE MOGUĆE IMPLEMENTACIJE MODELA

Format i duljina obuke/treninga mogu se prilagoditi kontekstu, stupnju poznavanja stručnjaka za obrazovanje o sustručnjačkom učenju za OOR i mogućnostima koje dopuštaju različite institucionalne stvarnosti na terenu. Obično se može razlikovati u protuvrijednosti od 1 ECTS do 2ECTS, a obuhvaća OOR i pristup sustručnjačkog učenja, kako dizajn WebQuesta nadopunjuje takvu pedagogiju i druge aspekte sustručnjačkog učenja koji nisu izravno povezani s WebQuestom. Pedagogija se temelji na aktivnom učenju radeći, gdje stručnjaci za obrazovanje kao polaznici zajedno istražuju teme i dijele svoje znanje i stručnost, biraju ono što im je potrebno za daljnje istraživanje, eksperimentiranje i produbljivanje,

osiguravajući relevantnost i praktičnost za njihov kontekst.

Ovdje je predložen jedan model zasnovan na ekvivalentu 2ECTS i može se prilagoditi za kraće ili duže verzije prema kontekstu i institucionalnim mogućnostima. To će obuhvatiti oko 60 sati podučavanja, učenja, razvoja, (testiranja) i ocjenjivanja od čega će oko 10 - 15 sati biti izravno podučavanje. To bi značilo da će obuka polaznicima osigurati između 10 i 15 sati (osim ako online nastava nije predviđena, poput Google Hangouts itd.). Jedan način organiziranja toga bit će kroz tri sesije u trajanju od oko 4 sata.

1. sesija: OOR i pristup sustručnjačkog učenja. Mapiranje OOR-a i mentoriranja. Koje izazove ovo predstavlja? Koje prilike ovo predstavlja? Koje su specifičnosti sustručnjačkog učenja za OOR? Kako se može osigurati da načela OOR-a nisu samo „sadržajna“ nego se odražavaju i u kreiranju obuke/treninga?

2. sesija: Praktično učenje o dizajniranju WebQuesta i kako se uklapa u pedagogiju OOR-a.

3. sesija:

a) Čimbenici sustručnjačkog učenja koji nisu izravno povezani s WebQuestom;

b) Domaća zadaća - razvoj online WebQuesta;

c) Svaki učenik koji preporuča WebQuest barem još jednom polazniku i prima povratnu informaciju kako bi se osiguralo da se fokus na dimenzije sustručnjačkog učenja zadržava u središtu;

d) Procjena i izvješće koji treba popuniti.

3. sesija omogućuje:

- Raspravu o kontekstu države, posebno gdje se OOR provodi kao transverzalna

tema. To je zasigurno područje gdje je sustručnjačko učenje potrebno, a dijeljenje resursa je neophodno kao jedino moguće sredstvo da neki nastavnici prakticiraju OOR u školama.

- Nadalje, kao što finski model sugerira, velika podrška koju nastavnici trebaju pružiti jedni drugima kroz sustručnjačko učenje nije „tehnička“, već više ovisi o osobnom i društvenom razvoj sudionika. Ovo često zahtjeva teme kao što su: kako se nositi s ravnateljstvom škole koje vas ne podržava, ili kako održati „nadu“ na životu i ulogu nastavnika u transformativnoj edukaciji. Ovo je ujedno i srž mentorstva.

S ovim modelom procjena doći će se do razvoja stvarnih WebQuestova. To bi mogli biti prvi doprinosi za stvarne WebQuest primjere koje ćemo razviti kasnije. Mogu se uvesti drugi dan obuke te predstaviti i podijeliti tijekom trećeg dana.

Evaluacija može biti ili u tijeku, tj. na dnevnoj bazi, ili se može obaviti na kraju trećega dana. Važno je razmišljati o evaluaciji prvog pokušaja.

Treba uključiti:

- Procjenu Web Questa/upitnika o stvarnom procesu dizajniranja WebQuesta za povratne informacije;
- Izvješće koje treba popuniti čime se osiguravaju povratne informacije sudionika koji također djeluju kao "revizori" obuke/treninga.

Bez obzira na različite formate koji se mogu prilagoditi različitim zemljama diljem Europe, postoji niz faktora koji su ključni za model:

- Gore navedene četiri glavne značajke, i to zajednička definicija i posvećenost OOR-u, sustručnjačko učenje za OOR metodologiju, korištenje WebQuesta kao alata za oblikovanje obrazovnih iskustava, te usvajanje fleksibilnosti i slobode izbora u skladu s kontekstom.
- Obrazovni stručnjaci i dalje su na raspolaganju nastavnicima tijekom mentorskog ciklusa

- Petlje za povratne informacije stvaraju se za nadgledanje i vrednovanje procesa.
- Fokus na sustručnjačku interakciju.
- Fokus na stvaranje zajednica za učenje.

KAKO ODABRATI I PRIPREMITI NASTAVNIKE KOJI ĆE BITI UKLJUČENI U PROCES

Odabir i priprema nastavnika ovisi o različitim čimbenicima, među kojima su važni već postojeći odnosi i institucionalni čimbenici. Sljedeći popis može dati neke smjernice stručnjaku za obrazovanje tijekom pripreme i odabira nastavnika koji će krenuti putem vlastitog sustručnjačkog učenja.

- Prisustvo je ponekad potpuno dobrovoljno, a ponekad je povezano s osjećajem nagrade. Razumite to u vlastitom kontekstu pa možete planirati u skladu s istim.
- Iskoristite već postojeće mreže tamo gdje su dostupne.
- Krenite od već postojeće motivacije onih koji već pokazuju interes za OOR.
- Povežite se s nastavnicima koji već predaju predmet Održivi razvoj (OR) ili su uključeni u projekt povezan sa OOR-om.
- Neki ravnatelji su voljni preporučiti nastavnike koji bi mogli biti zainteresirani pridruživanju procesu sustručnjačkog učenja za OOR.

KAKO RAZVITI SESIJU MENTORIRANJA

Pristup sustručnjačkog učenja u osnovi kombinira grupni stil u kojem stručnjak(ci) prenose znanje na skupinu gdje je potrebno, s kružnim stilom, u kojem su-učenici dijele znanje. To kombinira najbolje od pristupa s vrha prema dolje i od dolje prema gore, što je u skladu sa zahtjevima pristupa obrazovanja za održivi razvoj.

Sljedeće točke pružaju neke smjernice o tome kako započeti takav pristup u praksi i može služiti kao kontrolni popis:

- Koristite kružni umjesto kazališnog formata.
- Stvorite neformalno ozračje te uključite kavu, vodu i voće.
- Treba osigurati povjerenje. Ako nema povjerenje, onda možda nije pravo vrijeme za takav proces te treba odraditi još preliminarnog posla i možda je potrebna izgradnja grupe prije započinjanja takvog procesa.
- Sesije su oblikovane kroz sudjelovanje i rasprave. Iako pristup učenju radeći omogućuje kratke prezentacije i doprinose onih koji imaju više iskustva ili stručnosti u različitim dijelovima različitih sesija, u program treba svjesno uložiti dovoljno vremena za raspravu i dijeljenje.
- Treba planirati vrijeme koje omogućava svakom učeniku da uvede u WebQuest barem još jednog učenika i primi povratne informacije. Ovdje se podrazumijeva da se pri planiranju vremena dodijeljenog svakoj sesiji ne radi o tome koliko je stvari nagurano u sesiju, već kako ima dovoljno vremena za postupak i fokusiranje na dimenzije sustručnjačkog učenja koje će se zadržati u fokusu.
- Provjerite jesu li prostorije odabranog mjesta prikladne za pregled i stvaranje WebQuesta. Potrebna je multimedijaska soba.
- Ne postoji ograničenje u kreativnosti tijekom sesija. Korištenje igara i simulacija dokazano je kao dobra stvar. Ako kreirate simulaciju procesa mentoriranja, imajte na umu da raspored obično sastavlja mentorirana osoba, a mentor pruža podršku i smjernice za profesionalni razvoj mentorirane osobe.

UPRAVLJANJE KONFLIKTIMA

„Mentorstvo uključuje komunikaciju i temelji se na odnosima (Finska nacionalna agencija za obrazovanje. (n.d.)“. Stoga je važno osigurati stvaranje okruženja bez sukoba koje je izgrađeno na povjerenju i otvorenosti. Sljedeći je popis koristan za osiguranje takvog okruženja:

1. Pobrinite se da su svi prisutni došli dobrovoljno
2. U redu je izići iz grupe
3. Osigurajte da postoji razumijevanje i konsenzus za proces sustručnjačkog učenja
4. Ako gornja točka nije jasna, bit će potrebno planirati sesiju
5. Osigurajte da se svako nadgledanje i evaluacija procesa ne ograničava na tehnička pitanja, već uključuje pitanja koja se odnose na potrebe i očekivanja mentora - mentoriranih osoba te uočene međusobne koristi proistekle iz dijela mentorskog odnosa.
6. Kada su u pitanju praktične odluke npr. izbor tema za WebQuest, nije pitanje "većina odlučuje", već se svi trebaju osjećati uključenima i slušanima u procesu koji je doveo do konačne operativne odluke.

ONLINE (INTERNET) PODRŠKA

U PEERMENT modelu se očekuje od obrazovnih stručnjaka pružanje podrške nastavnicima koji sudjeluju u sustručnjačkom učenju za OOR put tijekom cijele eksperimentalne i faze uvođenja. To često zahtijeva trenutni odgovor. Međutim, stručnjaci za obrazovanje nisu dužni osobno pružiti podršku i mogu koristiti društvene medije, Skype, e-mail ili bilo koji drugi oblik ICT-a kako je dogovoreno između stručnjaka za obrazovanje i nastavnika. Savjetuje se da se svi relevantni dokumenti smjeste online, u neki virtualni prostor koji je dostupan svima. To također omogućuje da se promjene izvrše izravno u virtualnom prostoru i da svaka povratna informacija o njima bude automatski

vidljiva svima, a svi sudionici automatski obaviješteni o svim ažuriranjima.

WEBQUEST TEME

Teme WebQuesta kojima će se baviti svaki seminar za obuku/trening stručnjaka za obrazovanje fokusirat će se na relevantne "globalne izazove" poput migracija, klimatskih promjena, održivog razvoja, Agende 21, hrane, građanstva, čiste energije, vode i održivog načina života.

KAKO NADGLEDATI I VREDNOVATI OBUKU/TRENING

Glavni cilj puta sustručnjačkog učenja je poticanje uspjeha odnosa mentora i mentorirane osobe za OOR. Na drugi način, vrednovanje se više bavi informiranjem o razvoju odgovarajućih puteva obuke/treninga za sustručnjačko učenje za OOR i kontinuirano ih poboljšava. To znači da su oboje usmjereni na postizanje bolje kvalitete života (osobnog i profesionalnog rasta) obrazovnog djelatnika (nastavnika) i poboljšanu kvalitetu OOR-a u školama - podučavanje i učenje - kao rezultat toga.

Zadaća stručnjaka za obrazovanje je:

- a) Podržati stvaranje pozitivnoga okruženja za učinkovito sustručnjačko učenje među nastavnicima i u školama;
- b) Pratiti kvalitetu i razinu zadanih zadataka te pružiti podršku kad god je to potrebno.

Može se koristiti više alata, a oni uključuju:

- Klasični upitnik za evaluaciju
- Korištenje narativa i pažnje na subjektivno iskustvo sudionika
- Otvorena rasprava
- Individualni i grupni razgovori
- Obrada na kraju svake sesije/susreta

- Izvješće - na taj način omogućuje se sudionicima da sami isprave svoje greške i poboljšaju svoj rad.

Povezivanje s rezultatima učenja pomaže pri održavanju svega.

I praćenje i evaluacije na sredini obuke/treninga i na kraju obuke su korisni i omogućuju ocjenu

kvalitete obuke/treninga te daju povratne informacije o tome što treba poboljšati. Praćenje i evaluacija na sredini obuke su korisni kako bi se proces na vrijeme vratio na pravi put, kako bi se ponovno prilagodio i vratio na put koji vodi do željenih rezultata učenja.

SADRŽAJ

str. 4	Predgovor
str. 5	Kratice
str. 6	Uvod
str. 6	Proces
str. 6	Četiri glavne značajke sustručnjačkog učenja za OOR model
str. 7	Iskustva diljem svijeta i primjeri dobre prakse u Europi
str. 7	Strukturiranje mentorskog puta: različite moguće implementacije modela
str. 8	1. sesija
str. 8	2. sesija
str. 8	3. sesija
str. 9	Kako odabrati i pripremiti nastavnike koji će biti uključeni u proces
str. 9	Kako razviti sesiju mentorstva
str. 10	Upravljanje konfliktima
str. 10	Online (internet) podrška
str. 10	WebQuest teme
str. 10	Kako nadgledati i vrednovati obuku/trening
str. 13	Izvori

IZVORI

1. Finnish National Agency for Education. (n.d.). Mentoring. Retrieved from: https://www.oph.fi/english/education_development/quality_assurance_and_evaluation/wbl-toi/tools_and_methods/mentoring
2. Guide and manifesto examining the key concepts of global education and glocal education. See: <http://eduglobal.eu/educational-resources/manifesto/>
3. PEEMENT Intellectual Output 1 (peerment@um.edu.mt)
4. Starr, L. (2000). Creating a WebQuest: It's easier than you think. Retrieved from: https://www.educationworld.com/a_tech/tech/tech011.shtml
5. UNESCO. (n.d.a). Education for Sustainable Development. Retrieved from: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>
6. UNESCO. (n.d.b). What is ESD?. Retrieved from: <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-is-esd>